

Lærervejledningen til materialet

Indholdsfortegnelse

LÆRERVEJLEDNING	2
<i>Undervisningsmaterialet består af:</i>	2
<i>Udstyrskassen indeholder:</i>	2
BESKRIVELSE AF LEKTIONERNE	3
MODUL 1 - GRUNDLÆGGENDE FOTOTEKNIK	3
MODUL 2 - MOTIV OG GENRE	3
MODUL 3 - BILLEDBEHANDLING	4
DIDAKTIK	5
TIPS OG TRICKS	6
NATUR / BIODIVERSITET	7
FIND EN ART VIA APPS	7
ÅRSTIDER	8
HVIS DET REGNER	8
STEDER AT BESØGE - MUSEER / FOTOUDSTILLINGER	9

Produceret af:

Projektet 'Børn og unge stiller skarpt på naturen' er udviklet af NORION Consult, Ungdomsringen, Selskabet For Dansk Fotografi (SDF) samt naturfotograferne David Buchmann, Henrik Egede-Lassen og Lars Gejl. Projektet er støttet af Friluftsrådet

Lærervejledning

Kære dig, som skal stå for undervisningen

Idéen til projektet 'Børn og unge stiller skarpt på naturen' og dette undervisningsforløb om naturfotografi, udsprang fra et ønske om at give børn og unge en stærkere tilknytning til den natur der omgiver dem. Omdrejningspunktet er at komme derud, om at få øje på naturen, fra de store landskaber til de små insekter.

Dette forløb er derfor skabt med henblik på at opfordre børn og unge til at fokusere på naturen i deres nærområde, og samtidig lære dem nye færdigheder indenfor fotografi – som vil gøre dem i stand til at reflektere og tænke over et billede og i sidste ende tale om billederne, lave sammenhængene billedserier og måske endda udstillinger.

Forløbet er udtænkt som en progression med tre overordnet tematikker og forskellige lektioner herunder. De første lektioner omhandler grundlæggende fototekniske begreber som bliver gavnlige i resten af forløbet. Det andet tema tager udgangspunkt i motiver og genre indenfor naturfotografi. Det sidste tema fokuserer på billedredigering, skabe billedserier og eventuelt udstillinger. Derudover, er der sidst et inspirationskort til en foto-ekskursion, til dem der har mulighed for at tage børnene med længere ud i naturen.

Lektionerne kan anvendes som et sammenhængende forløb, der bygger ovenpå hinanden, eller udvælges og bruges, som man nu lyster og passer. I så fald kan man risikere at gå glip af noget progression og måske have sværere ved at tale om deltagerne og de vedlagte billeder. Er man derimod inde i materialet eller kender til grundlæggende fototeknik og sine deltagers formåen, kan man blot inddrage elementer, øvelser eller benytte materialet som inspiration.

Som nævnt er håbet med dette forløb, at vil få flere børn ud i naturen. Samtidigt er vi bevidste om, at ikke alle fritidsklubber, ungdomsklubber og ungdomsskoler har vild og storslået natur i nabolaget. Det er heldigvis ikke et problem, for naturen sniger sig ind overalt, også i skolegårde, parker, kirkegårde og haver – det handler om at få øje på den! Så hjælp børnene med at finde mælkebøtterne der bryder gennem asfalten, insekterne under bænken og det lokale vandhul, og hvis det er muligt, så byd op til en ekskursion ud til de nærmeste naturområder.

Undervisningsmaterialet består af:

- Lærervejledning
- 10 Læringskort med fotoopgaver
- Billeder til samtale til hvert kort
- Korte film med naturfotografen David (til de fleste af lektionerne)

Udstyrskassen indeholder:

Med til forløbet hører en udstyrskasse med forskellige materialer, denne indeholder:

- **En printer med blæk og papir** (til at printe et lille billede i slutningen af hver lektion, som inspirerer eleven til at gøre sig umage og komme igen).
- **Makro-optiker** (forstørrelsesglas til at komme tættere på sit motiv)
- **LED lampe** (til lyssætning, i mangel på sollys)
- **Plastik-plante** (til at øve lyssætning mm, i mangel på sollys)

Beskrivelse af lektionerne

Materialet består af 10 lektioner, inddelt i tre tematikker (moduler), der tilsammen sørger for, at man kommer hele vejen omkring alle de spændende vinkler på naturfotografering:

Modul 1- Grundlæggende fototeknik

Første modul består af lektioner, der giver deltagerne et indblik i grundlæggende fototeknik.

- 1.1. Først en **Intro**, som gerne skulle tænde en gnist og lyst til at lære mere. Derfor er denne lektion ikke så teknisk, og der fokuseres ikke på en konkret teknik, men på det at komme ud og fotografere.
- 1.2. Næste lektion omhandler **Lyset** – som er et helt grundlæggende element i al fotografi. Uden lys, ingen billeder. Eleven lærer at se sollysets kvaliteter i løbet af dagen og fra forskellige retninger, så man i højere grad tænker over lyset når man fotograferer.
- 1.3. Den tredje lektion handler om **Komposition**. Her lærer eleven at opbygge sine billeder og tænke over hvor i billedet vi placerer de forskellige elementer. Om de basale kompositionsteknikker og hvordan man kan bruge dem.
- 1.4. Den sidste lektion i dette modul handler om **Kameravinkel og perspektiver**. Perspektiv kan dække over meget, men her har vi valgt at fokusere på de perspektiver forskellige kameravinkler skaber: Frø-, normal-, og fugleperspektiv.

Modul 2- Motiv og genre

Andet modul tager udgangspunkt i naturfotografiske genrer, hvor motivet er i fokus.

- 2.1. Første lektion handler om **Landskaber**. Her gøres brug af mange af de grundlæggende fototekniske grundsten, gennemgået i første modul. Lyset, kompositionen og perspektivet har stor betydning for det færdige billede, og hvis de drages rigtigt i spil, kan en lille skolegård, en fodboldbane eller et hjørne af haven blive til et spændende landskabsbillede.
- 2.2. Naturfotografi handler også om at lege, om at bryde regler og prøve sig frem, og til det har vi udtænkt en lektion om **Former og farver**. Her handler det om at lege sig frem til et udtryk, at udfordre det klassiske fotografi, og fordybe sig i former og farver. Indstillingsmulighederne på en telefon kan skabe begrænsninger i forhold til leg med teknikken, men essensen er, at udtrykke sig med farver og former og skabe nogle billeder der ikke ligner dem man plejer.
- 2.3. Sidste lektion i andet modul handler om **Makrofotografi**, som åbner for ny og spændende verden, og det kan være en øjenåbner for mange børn, at komme ned på knæ og se de små

ting der findes i naturen. Der er makromotiver overalt omkring os, og alt fra en blomstereng til et krat, kan give et næsten uendeligt antal af motiver. Du kan som underviser hjælpe børnene med at finde smådyr, blomster og andre makromotiver – og vise, at kryb og kravl og våde knæ, ikke er noget man skal være bange for.

Modul 3- Billedbehandling

I det tredje og sidste modul tager vi skridtet videre i den fotografiske proces.

1. I første lektion, om **Billedbehandling** opfordrer vi til at man redigerer og behandler de billeder man har taget tidligere i forløbet. Mange børn er vant til at manipulere deres billeder med sjove filtre. Derimod vil en mere trinvis og kontrolleret proces hvor man finpudser billedet, formentlig være nyt for mange.
2. Sidste skridt på vejen til følelsen af at beherske fotografiet er, at få lov at dele sine kunstværker med omverdenen. Her er **Billedserier** en oplagt måde at skabe en sammenhæng i sine billeder, så de står stærkere når de præsenteres på internettet eller måske endda som en udstilling på skolen eller i det lokale miljø. At kunne dele sine billeder, især fysiske prints, kan give barnet et selvtillidsboost og hjælpe med at give hele læringsprocessen et større formål. Er der mulighed for at printe billederne og udstille dem, vil det kunne bruges som en gulerod fra første lektion og dermed inspirere deltagerne til at fordybe sig og gøre sig umage med sine billeder.
3. Sidst i materialet findes et inspirationskort til **Fototur**. Mulighederne for ture ud af huset vil variere fra en institution til en anden. Hvis det er muligt at tage holdet med på tur, på den ene eller anden måde, vil det ofte være en stor motivationsfaktor for deltagelse. Derudover, er det også en god mulighed for at komme længere ud i naturen og opleve den i ydertimerne, hvor lyset er bedst og dyrene er mest aktive. Samtidig kan det være en social begivenhed der kan knytte venskaber og give minder for livet. I kortet gives tips til hvor turene kan gå hen, og hvilke aktiviteter og fotografiske udfordringer man kunne give deltagerne mens man er derude.

Didaktik

Materialet hér kan ikke stå alene. Som underviser for holdet må du inspirere deltagerne til at fordybe sig i jagten på motiverne, fotograferingsprocessen og samtalerne om fotografiet. Ved at tage med deltagerne ud på tur, støtte dem i processen og hjælpe når det er svært at finde motivationen eller et motiv, hjælper du dem til at lykkes, og dermed få en succesoplevelse der motiverer dem til at fortsætte.

Naturen er propfyldt med motiver. Overalt er der farver, linjer, arter, og udsnit der kan indfanges, og det i sig selv kan gøre det svært at finde fokus. Emnerne som forløbet er opdelt i, kan hjælpe med dette, ved at bede eleven fokusere på én ting af gangen, fx. landskabet. Men det er en abstrakt opgave at finde et udsnit i et uendeligt stort landskab, og her kan du som vejleder være uundværlig ved at guide dem til et motiv og begrænse opgaven ved at udpege et område, en vinkel, eller et motiv.

Samtidig er spontaniteten i jagten på det gode motiv enormt vigtig og her kan du være med til at udpege de spændende muligheder der pludseligt opstår, mens eleven måske er opslugt med noget helt andet. Glæden ved at opleve naturen kommer før opgaven og det fototekniske. Hvis du som underviser kan skabe begivenhedsrige naturoplevelser, så lad endelig det komme før den bundne opgave.

Endeligt kan begejstringen for fede billeder også smitte. Ved at kigge på hjemmesider med flotte naturfotos kan man blive vildt inspireret til at komme ud, og det er derfor oplagt at bringe flere billeder med ind i undervisningen, end dem der kan findes i materialet.

Her er det svært at slå billeder fra de store internationale fotokonkurrencer som:

4. Wildlife Photographer of The Year: <https://www.nhm.ac.uk/wpy/gallery>
5. Nature photographer of the year: <https://naturephotographeroftheyear.com>
6. GDT: European Photographer of the year: <https://www.gdtfoto.de/seiten/gdt-european-wildlife-photographer-of-the-year-results-2022.html>

Eller danske konkurrencer:

7. NaturFotografer i Danmark: nfd.dk
8. Naturama's naturfotokonkurrence: <https://www.skydpaanaturen.dk/>

Her er der også mulighed for at deltagerne selv finder billeder fra internettet, instagram eller der hvor de begår sig, som de kan tage med og vise til andre – til fælles beundring og dialog.

Tips og tricks

Her lidt tips og tricks til, hvordan du griber det an, for at det bliver den bedste oplevelse for alle:

Undgå for meget tavle-snak!

Måske kan du printe de vedlagte billeder, der hører til hvert modul? Det kan være en sjov måde at involvere deltagerne. Lad dem tegne hvor lyset kommer fra eller sætte ring om forgrund, mellemgrund og baggrund eller bed dem vælge det billede de bedst/mindst kan lide, og fortælle hvorfor.

Lad børn og unge selv byde ind med holdninger og meninger!

Når børn og unge selv får lov at komme på banen med, hvad de synes et landskabsbillede er, hvorfor noget er pænt eller hvilket billede, de synes er mest spændende at kigge på, så skærper det deres fornemmelse for, hvad de synes et godt billede er, bidrager med en dybere forståelse af emnet og inkluderer dem aktivt i processen mod at tage flotte, spændende og sjove naturfotos.

Ros!

Noget af det, som naturfotografi med børn og unge kan er, at man altid kan finde på noget pænt at sige om et naturfoto, så alle får en succesoplevelse. Også selvom det er et billede af en bil på en landevej, så er der helt sikkert stadig noget, du kan rose den dygtige fotograf, der har fanget billedet for. Pointen er ikke, at alle skal blive professionelle, men at alle skal have en god oplevelse med, at være i naturen.

Print!

Har I mulighed for at give deltagende børn og unge et af deres billeder med hjem, kan det virkelig motivere. Her er et produkt, de selv har skabt, og kan vise frem, hænges op eller gives i gave til forældre og bedsteforældre. Det kan motivere til snak derhjemme og måske give dem blod på tanden, til naturoplevelser og naturfotografi på hjemmefronten også.

Snak om motiverne og lær om naturen

Hvad er det egentlig for et blad, der er taget billede af? Og hvordan finder du ud af det, hvis nu du blev nysgerrig? Der er mange forskellige apps, der kan hjælpe dig på vej (se hjælp til at finde en art via apps). Derudover kan det også noget at tage en tur på et godt gammeldags bibliotek og finde en bog om planter eller den helt simple, hvor google er din ven. Uanset metoden, giver det en spændende dimension til billederne, når man også kan fortælle, hvad der er på dem!

Konstruktiv snak om billederne

Det kan være nervepirrende og ubehageligt for nogle børn at skulle dele deres billeder, derfor skal en konstruktiv snak om billederne faciliteres med omtanke. Den voksne kan eventuelt starte med at vise et billede og invitere til konstruktiv kritik. Start med at fokusere på hvad der er godt, spørg så ind til om der er noget der kunne være gjort anderledes som måske kunne være bedre, og slut af med at fremhæve hvad der virker bedst ved fotoet. Fokus bør være på det positive, og det konstruktive kan sagtens bestå i, at man fremhæver nogle gode elementer.

Natur / Biodiversitet

Når man fotograferer natur, fokuserer man på den og derigennem opstår der ofte en fascination og interesse for de landskaber og arter man ser på, igennem sit kamera. Denne interesse kan du hjælpe på vejen ved at spørge ind til motiverne - hvad var det mon for et træ, insekt eller blomst der blev fotograferet? Du kan også hjælpe med at finde svaret ved enten selv at søge det frem i apps eller opslagsbøger.

Måske kender du et særlig godt sted til svampe, et sted hvor der er mange anemoner eller et gadekær med mange slags ænder og måger? Du behøver ikke være ekspert, men alt hvad du kan inddrage af kendskab til den lokale natur, bidrager til, at lektionerne bliver mere spændende og at deltagerne lærer mere om naturen i deres nærområde.

Her er det også oplagt at bringe naturfotografer fra nærområdet i spil. Måske kan I få en lokal naturfotograf fra SDF til at vise jer en spændende plet natur? (Se kontaktliste/hjemmeside).

For mange af deltagerne vil naturoplevelsen, og muligheden for at komme på tur, være en gulerod der kan hjælpe motivationen for at møde op, selv efter en lang skoledag og computeren kalder. Har I mulighed for at tage til en dyrehave, en zoologisk park eller lignende, kan det være en ekstra gevinst, som med fordel kan lægges i slutningen af forløbet, som incitament for at fortsætte på holdet (se modul 3, lektion 3 - Fototur).

Find en art via apps

Når man kender navnene på de dyr og planter man ser og fotograferer, bliver naturoplevelsen kun større og sjovere. Som underviser har du mulighed for at hjælpe, eller opfordre til, at deltagerne finder navnet på deres motiv – hvilket vil resultere i at deres naturkendskab langsomt vokser og så bliver det endnu sjovere at komme ud i naturen! Bøger fra biblioteket er en sikker vinder, men apps kan nogle gange være lettere og smartere – her er nogle bud på apps, der kan hjælpe jer til navnet på de arter i fotograferer:

Seek: En gratis app af designerne bag Inaturalist (se nedenfor). Ved hjælp af billedgenkendelse kan den identificere dyr og planter. Denne app er gjort mere børnevenlig og har sjove facts og mulighed for at optjene mærker. Billedgenkendelse kræver at arten fremstår nogenlunde tydeligt og det kan tage tid at få artsnavnet, men det kan være en øjenåbner og hjælpe børn til at lære mange arter. Kræver ikke registrering og samler som udgangspunkt ikke brugerdata medmindre man logger ind med Inaturalist konto – dette er kun for brugere over 13 år (Gratis).

Inaturalist: Mere henvendt voksne. Her er tilknyttet 400.000 forskere som kan hjælpe med at give svar på hvilke arter du har fundet. Kræver registrering (Gratis).

Flora: Mangler du navnet på en plante? Denne app indeholder de fleste danske planter, men er opbygget mere som et klassisk opslagsværk med en søgefunktion – så du kan finde frem til navnet på en plante ved at søge på dens karakteristika (såsom farven eller bladenes form). Kræver ikke internet, indsamler ikke brugerdata, kræver ikke login og er dansk (Gratis).

DOFs fuglebog: Gratis app som kan hjælpe med at finde navnet på de mest almindelige danske fugle (Gratis).

Arter: Dansk app der kan hjælpe med at finde navnet på en art, hvis man har internetforbindelse med fotogenkendelse. Den har ikke altid ret, men man kan få yderligere hjælp af de eksperter der er tilknyttet appen og slå en art op i artsbogen (Gratis).

Årstider

Alt vejr er fotovejr! Men det er som regel sjovest, når vejret er godt.

Generelt er forløbet om naturfotografi mest oplagt til sommerhalvåret. Fra og med det tidlige forår, hvor de tidlige forårsblomster som vintergæk, erantis og krokus spirer, og hvor insekter kan komme frem på solskinsdage, til sidst på efteråret, hvor efterårsløvet farver, svampene og de mange edderkopper, sammen med vandpytter og smukke landskaber giver en masse motiver. Alt derimellem myldrer med liv og motiver.

Påtænker man at tage fat i lektionerne i årets mørke måneder, er der nogle ting at være opmærksom på:

- Påbegynd lektionerne tidligt, så I har maksimalt med dagslys at fotografere i. Solen går ned før kl. 16 på de korteste dage.
- Hvis dette ikke er muligt, kan man bl.a.: træne lysforhold ved at bruge remedierne i udstyrskassen. Her er lamper og motiver til at lege med lyssætning (se lektion om **Lys**).
- Man kan også gå ud og lave spændene billeder i skumringen. Når man fotograferer i mørke omgivelser, kan man opnå langsomme lukkertid, og derved bevidst få slørede billeder og spændene effekter.
- Der er masser af motiver i naturen om vinteren, og at der er mindre liv og farver kan nogle gange endda hjælpe én til at fokusere på jagten efter noget der skiller sig ud.
- Frost er en sikker vinder til makrofotografi, ligesom visne blade, nedfaldne bær og fuglene som samles ved søer og gadekær i og nær byerne.

Hvis det regner

Er man en dedikeret fotograf med tøj og udstyret i orden, kan en regnvejrsdag eller endda en storm give fantastiske billeder, men hvis børnene ikke er motiveret for det, kan det være bedre at blive inde. I sådanne tilfælde kan I udvælge lektioner som billedredigering eller billedserier, eller I kan sammen lede efter spændene naturbilleder på nettet, som I taler om.

Ved man i god tid, at det formentlig vil blive dårligt vejr, kan det også være en ide at tage på fotoudstilling eller få en lokal naturfotograf ud og vise billeder og svare på spørgsmål.

Steder at besøge- museer / fotoudstillinger

Hold øje med fotoudstillinger i nærområdet. Fotoklubber, biblioteker og kulturhuse har jævnligt mindre udstillinger med lokale værker. I de større byer er der muligheder for at se de helt store fotokonkurrencer og fotografer udstille:

- **Copenhagen Photo Festival** (København), er en årligt tilbagevendende samling af udstillinger rundt om i København eller på fokuseret på Refshaleøen. Læs mere: <https://copenhagenphotofestival.com/>
- **Statens Naturhistoriske Museum** (København), lægger årligt hus til udstillingen med vinderbillederne fra den største naturfoto konkurrence i verden, **Wildlife Photographer of the Year**. Udstillingen åbner typisk sidst på efteråret og bestemt er et besøg værd.
- **Politikens hus, World Press Photo** (København). Denne udstilling er for større børn, da den typisk bringer meget voldsomme billeder fra verdens uhyggeligste nyheder. Naturfotokategorien er mere børnevenlig, selvom også denne kan indeholde voldsomme billeder. Årets vinderbilleder kan ses hér: <https://www.worldpressphoto.org/>
- **Naturama** (Svendborg), har ofte (natur-) fotoudstillinger og i øvrigt fine udstillinger hvor man kan lære om den danske natur.
- **Naturhistorisk museum** (Århus), som har forskellige naturudstillinger om både dansk og udenlandsk natur.

Desuden kan det anbefales at gå på kunstmuseer og se hvordan kunstnere indenfor forskellige kunstarter arbejder med lyset, kompositioner og farver.

Her kan fx. nævnes:

- **Statens museum for kunst – SMK** (København), har gratis adgang for børn under 18 – her er mange malerier af naturlandskaber som kan bruges til inspiration.
- **ARoS** (Århus), som er ét af Nordeuropas største kunstmuseer, hvor der præsenteres kunst fra museets samling eller af nationale og internationale kunstnere. Ud over de faste udstillinger har de løbende aktuelle udstillinger, også med fotografi.